

Gorski:

Zanimive pripovedi profesorja Silvestra.

2. O vodni kaplji.

Druugo nedeljo popoldne nas je prišlo seveda že precej več h gospodu Silvestru ko prvo. In kako ljubeznivo nas je sprejel! Vsakemu je dal takoj, ko je prišel, kos potice. Pa kakšne potice! Nikoli nam je niso spekli doma mati tako dobre in polne rozin. Zato smo jo pa tudi v hipu, kot bi šlo za stavo, zmlatili in pospravili. Ko smo pa pojedli in radovedno čakali, ali bo še kaj za pod zobe, tedaj je naenkrat prekinil naše pričakovanje stari profesor in začel govoriti.

»Daneš vam bom pa opisal življenje vodne kaplje. Poznate jo na zunaj itak vsi; malo pa veste o tem, kako čudno je njeno življenje. Le pazljivo poslušajte!«

Mi smo seveda pozabili v tistem hipu na potico in na vse druge take dobrote. Nategnili smo ušesa in strmé gledali starega profesorja, ki je pripovedoval dalje.

»Bila je dekllica, ki ji je umrla mati. Osamela je sedela nekoč v dneh materine smrti pred hišo na klopici in mislila otožne misli, kako pusto bo zdaj njeno življenje, ko ne bo imela več dobre mamice. In tedaj se je zasolzilo oko otožne deklice, in debela solza ji je zaiskrila na licu. Glejte, ta solza je ona vodna kaplja, katere življenje bomo zasledovali. Kajti solza ni nič drugega ko vodna kaplja, ki zasolzi iz človekovih oči ob času njegove bridkosti.

Žalostna je bila torej duša te deklice, ki je izgubila svojo mater; nič pa ni bila žalostna solza, ki je pritekla iz dekličinih oči. Kar dobro se ji je zdelo, ko se je grela na dekličinih licih ob belem dnevu v toplih solčnih žarkih. Zvedavo se je ozrla gor proti svetlemu solncu in nehote se je zamislila, kako prijetno bi bilo, če bi se tudi ona dvignila gor v nebotične višine proti nebesnemu svodu. In kakor bi gínila ob tem hrepenenju, je postajala vidno manjša in manjša, dokler ni slednjič skoraj popolnoma izhlapela.

»No, zdaj je pa konec zgodbe,« se je oglasil predrzni Muhov Nace, ki je še vedno bolj mislil na dobro profesorjevo potico ko na njegovo vodno kapljico.

»Oho! Motiš se,« mu je hitro odvrnil stari profesor. »Zdaj se moje pripovedovanje prav za prav šele prične. Ne smeš namreč misliti, da stvari, ki jih več ne opazimo s prostim očesom, sploh več ni. Zakaj zakon narave je tak, da se v naravi nič ne izgubi. Četudi je kaka stvar našim očem izgínila, vendar ni minila, ampak premenila je le obliko.«

»Pa kakšno obliko si je privzela vodna kapljica, ko se je dvignila v solnčne višave, gospod profesor?« se je za Muhovim Nacetom opogumil z vprašanjem Vovčev Blaž. Profesor pa je odgovoril:

»Solnčna toplota je razdelila vodno kapljico v neštete majhne vodne mehurčke. Ti mehurčki so podobni onim, ki jih tudi vi naredite z milnico — seveda so le-ti mnogo mnogo večji od onih. Ti mehurčki so se dvigali višje in višje, pa tudi vedno dalje po ozračju. Zakaj veter jih je podil v neznane daljave, dokler se slednjč niso ustavili nad širno planjavo. Ta planjava je bila pokrita s peskom in drobnimi kamenčki, in solnce je pripekalo nanjo od jutra do večera. Zato si lahko mislite, da je bil močno segret tudi zrak nad vso to planjavo. Kadar pa je zrak segret, tedaj se dviga kvišku, in tako se je dvigal segreti zrak kvišku tudi nad ono planjavo prav tedaj, ko so obstali nad njo naši vodni mehurčki. Kajpada, da so se jeli tudi ti dvigati še višje, ko jih je dohitel od spodaj navzgor segreti zrak. Šli so vedno višje in višje. Toda — naenkrat jim je zagrozila velika nesreča. Mimo je pridrvel neki zrakoplovec. Že je bilo na tem, da plane s svojim zrakoplovom sredi mednje. No, pa krenil je v drugo smer, in vodni mehurčki so bili rešeni.

Dvigali so se nekaj tisoč metrov višje, potem so pa naenkrat obstali. Drug k drugemu so se začeli stiskati. Zakaj zeblo jih je. Prišli so namreč v zračne višine, kjer vlada velik mraz. Tudi drugih vodnih mehurčkov je bilo ondi že na milijone, vsi so se pa stiskali drug k drugemu. Že je celo prehajal drug v drugega, vedno več jih je bilo na kupu, in vedno gostejši je bil kup. Kmalu je nastal iz vodnih mehurčkov *g o s t o b l a k*.

Globoko doli pod tem oblakom pa je bila ona vasica, kjer je mislila žalostna deklica na smrt svoje drage mamice. In glejte! Ravno tedaj je uprla svoje oči v ta beli oblaček, ki je rasel daleč na obzorju, kakor da slutiti, da je v njem tudi ona solza, ki ji je privrela pred kratkim iz objokanih oči...

Toda oblaček se ni zmenil za deklico in njeno bol. Jadrno se je začel premikati in v hitrem poletu je plul vedno dalje proti jugu, kakor da ga žene radovednost, da vidi in si ogleda ves svet in njegove zanimivosti. Ko se je zvečerilo, je že visel daleč doli na jugu sredi Sredozemskega morja, seveda v zračnih višinah. V te višine se pa dvigajo tudi iz morja vedno novi vodni hlapí. Kajti solnčna toplota jih vabi čez dan iz morske gladine, in topli zrak jih dviga na kvišku. Toda z večernim hladom se začno visoko gorí nad morjem dvignjeni hlapí družiti z našim, semkaj došlim oblakom. Tako postaja oblak vedno gostejši, pa tudi vedno težji. Seveda ga nosi zrak le še z največjim naporom. Kar naenkrat pa zrak odpove — zlasti še, ker je potegnil veter in začel premikati gosti oblak: oblak je padal vedno nižje in nižje. Iz oblaka je jelo *d e ž i t i*.

Ravno ob tem času je pa plula pod našim oblakom mogočna morska ladja proti celini. Krepko je brizgal njen vijak morske valove in gnal ladjo urno proti obrežju. Že se je prikazoval v daljavi morski svetilnik, in mornarji so bili veseli, da pridejo skoro v varno zavetje. Pa glej ga spaka!

Kar naenkrat začutijo nad seboj in okrog sebe, da je jelo dežiti. Seveda jim to ni bilo nič kaj všeč. Zakaj z dežjem pride na morju kaj rad tudi vihar. Če pa to, potem pa gorje! Vožnja v viharju in dežju je na morju kaj neprijetna.

Torej dežiti je jelo oni večer na morje; to se pravi: vodne kapljice so padale na morsko gladino. Med njimi, in sicer med prvimi, je priletela tudi naša vodna kaplja. »Hvala Bogu!« je dejala, ko se je zazibala v morskem naročju. »Zdaj sem vsaj varna življenja. Dokler sem pa brodira po zraku, nisem vedela, kam priletim. In če priletim na trda tla, bo po meni. Tu v morju je pa tako mehko...« Toda komaj se je dobro razveselila, jo je že tudi veselje minilo. Zaslišala je namreč v tistem hipu, da se bliža mogočna ladja. Rada bi se ji bila izognila, pa že ni več šlo. Ladja prihaja vedno bliže. Že se sliši ropot in sunki njenih strojev. Vodni kaplji je hudo, da se kar trese od samega strahu. Vse sile še enkrat napne, da se izogne ladji — toda prepozno! Uprav tedaj se namreč skloni v morje dol iz ladjé ogromna sesalka, da zajame vode. Ta voda se bo v ladjinem kotlu izpremenila v paro, ta para pa daje moč vijaku, da poganja ladjo dalje. Še enkrat napne naša vodna kaplja vse sile, da se izogne zajemalki, toda nič ji ne pomaga. Naenkrat je sredi vrtinca, iz katerega zajemalka požira, in komaj se naša kaplja zave, kaj se z njo godi, že jo je zajemalka dvignila na ladjo.

Tu se je pa pričelo za našo kapljo pravo trpljenje. Na ladji je bil namreč parni kotel, ki je pretvarjal vodo v potrebno paro. In v tem kotlu je bila peklerska vročina. V to vročino pride tudi naša kaplja. O, kako jo je peklo in žgalo, kako so jo grizli valovi vročine! Nič več ni mogla prenašati. Začela se je izpreminjati. Del za delom se je v njej razkrojil, in kmalu je bila vsa izpremenjena v v o d n o p a r o. Zdelo se ji je, da samo sebe več ne pozna. Vendar pa je še mislila neprestano, ali bi se vendarle ne našel kje kak izhod iz tega pekla? Mislili tem bolj, ker so jo druge pare tako silno pritiskale ob kotlovo steno, da je čutila, zdajzda mora biti po nji, ako ne bo hitre rešitve. — A hvala Bogu! Prikazala se je na steni neka odprtina — — Urno je smuknila naša kaplja le-sem, češ, rešena bom. A gorje! Tu je bilo trpljenje še večje. Prišla je namreč v strojni cilindri, po katerem se pomika od vrha nizdol trdoglavi bat. Vedno hujša je bila stiska za našo kapljo. Bat je pritiskal dol, pare so se gnetle druga ob drugo in ga tiščale navzgor. Pa naenkrat bat odleti nazaj, in ko odleti, tedaj sune z vso silo v močan ročaj, ki se upira v vijak ladje in mu s tem daje pogon, da gre ladja urno dalje.

To pa je bila rešitev za našo kapljo. S tem namreč, da je odletel bat po cilindru navzgor, je dobila para prosto pot iz pekla. Veselo so se pognale parne kapljice na sveži zrak, ki je bil seveda, dasi gorak, neprimerno hladnejši kot ona vročina v kotlu in cilindru. Ni čudno, da je izpreletel ob tej izpremembi vse kaplje oster mraz tako, da jih je zazebló skozi in skozi in so se spet začele stiskati druga ob drugo, da bi jim bilo topleje. S tem pa seveda, ker so se bližale druga drugi vse hladne

in mrzle, so se začele spet gostiti, in ni dolgo trpelo, ko so dobile nazaj prejšnjo obliko, namreč obliko pravih vidnih kapljic, in kot take so začele spet padati nazaj v morje.«

Stari profesor je tu nekoliko prenehal s svojim pripovedovanjem. Iz žepa je potegnil svoj veliki višnjev robec, močno se odkašljaj, še parkrat pomlaskal z jezikom, potegnil sem in tja svoje sive brke, potem pa nam zažugal s kazalcem desne roke, rekoč:

»Glejte, otroci! Kakor z vodno kapljo mora biti tudi z nami. Vsak, ki hoče kaj prida storiti, se mora truditi. Če bi se vodna kaplja ne bila izpremenila v paro, bi ne bilo pritiska na vijak, in ladja bi se ne pomikala čez morje. Pač težko je bilo kaplji ob oni izpremembi, toda po končanem naporu je bila zadovoljna sama s seboj, ko je spoznala, da je storila nekaj velikega. Tako je tudi človeku neprijetno ob vsakem napornem delu, toda drugače po končanem delu. Tedaj vidi uspehe svojega dela, in to je, kar mu napravlja veliko veselje.

Ni čudo torej, da se je tudi naša kaplja, ko je padla spet na morsko gladino, veselo oddahnila od svojega truda. Lagodno si je izbrala prijetno ležišče v morskem naročju, da se ogreje v toplih solnčnih žarkih, ki so začeli pravkar po viharni noči prijazno ogrevati morsko gladino. In tako je spet plavala veselo na morskih valovih prav blizu obrežja — vedno dalje proti jugu. Prav nič ji ni bilo hudega. Zadovoljno je poslušala vsele pesmi delavcev, ki so se razlegale z njiv ter z oranžnih in oljičnih nasadov. — Toda proti poldnevu ji je postalo precej vroče. Solnce je namreč pripekalo z vso močjo. Vse ozračje je bilo spet razbeljeno. In tukaj se je zahotelo nekaterim kapljam, da si poiščejo hladnejših krajev nad morsko gladino. Dvignile so se torej v zrak in skušale priti vedno višje. A vetra ni bilo, in zato so morale ostati tik nad morsko gladino. Bilo pa jih je vedno več; kajti vse so hotele izhlapeti, da si nekoliko opomorejo nad morsko gladino. In sèm se je dvignila tudi naša kaplja. Tako so vse visele gosto druga ob drugi v solncu nad morsko gladino. Bilo jih je na milijone in milijarde nad morjem. Mnoge že niso imele več prostora nad morjem in so se začele poditi proti suhi zemlji, seveda vedno v zraku nad zemljo. Vse ozračje je postalo napolnjeno z vodnimi hlapci. Pod njimi pa je težila mučna sopara, ki je izvabljala človeku obilo potu iz čela in vsega telesa.

Precej časa je trpela ta mučna enoličnost. Zakaj šele proti večeru je zapihal hladen veter, ki je nagnil soparo, razlito nad vso morsko gladino, da se je jela polagoma pomikati dol proti afriški obali. Baš tedaj pa je bil tudi pesek na morski obali od solčne toplote močno razbeljen in po pesku seveda tudi vse ozračje nad njo. Čisto naravno je bilo torej, da je jel ta segreti zrak vodne hlape, ki so pribežali pred vetrom iz morske gladine le-sem, prav kmalu dvigati visoko nad zemljo. In šli so vedno višje in višje, dokler niso zašli, v višini dobrih deset tisoč metrov nad morjem, spet v neznansko mrzle kraje. Tam se je spet pod vplivom velikega mraza zgodila z njimi čudna izprememba. Nele da so se ti

vodni hlapi močno zgostili, pričele so se izpreminjati celo v ledene iglice. Vedno več je bilo teh iglic, dokler ni nastal iz njih cel ledeni oblak, ki je visel kot prečudna pošast v neizmerni višini nad morsko obalo. Začudeno so gledali ljudje ta oblak, in ta in oni je vzkliknil: »Lejte, lejte! Kako čuden oblak — kakor da bi bil ves sestavljen iz samih kurjih peres.«

(Nadaljevanje.)

Ksaver Meško:

Luna in žabica.

oč je bila jasna in tako tiha in negibna, da se je skoraj slišalo, kako je mesečina polzela po spavajočih listih dreves ter curljala med vejevjem in listjem na zeleni mah pod drevesi.

Ob gozdu je bil tolmun. Voda v njem je bila čista, mirna, kakor da je v pokojno snivajoči noči tudi sama zaspala in da sanja prelep sen.

V zrcalu tolmunu se je ogledovala luna. Tako lepa se je zdela sama sebi, da ji je okrogli obraz kar seval od zadovoljstva ter se ji ves smehljal v tihi sreči.

Ob tolmunu pa je sedela mala žabica. Že v mraku je bila zlezla iz vode, sedla v travo na obrežju ter z velikimi, precej neumno se čudečimi očmi ogledovala gozd, ves s srebrom mesečine oblit, tiho okolico, v morju mesečine se kopajočo; okroglo luno visoko gori na neizmernem oceanu neba — in drugo, tisti daljni luni povsem slično luno spodaj v njenem žabinem domu, v tolmunu. Tako zaverovana je bila v ogledovanje teh čudežev, da niti enkrat ni zakvakala.

Kar je v bližini nekaj nalahko zašumelo. »Zajec bo,« je v prvem hipu pomislila žabica. »Ta mi ne stori žalega.« Ozrla se je z napeto izbočenimi očmi naokrog. Pa nikjer ni bilo zajca. — »Ni zajček, kača bo. Ta me požre.«

Štrbunk — je skočila žabica v tolmun, v velikem plašnem loku daleč tja na sredino tolmunu, da je kača ne bi dobila.

Voda se je zažugala, zazibal se je val za valom, krog za krogom se je širil čez vse površje tolmunu. In iz vode se je zazibala podoba lune, razširila in razlezla po vsem tolmunu, v čudno spakedranih, bolešno zvutih oblikah je odsevala iz vode.

»Glej, glej,« je razmišljala luna visoko gori na oboku nebesnem, »tako majhna živalca, ta žabica, pa mi je v hipu povsem popačila vso mojo zalo podobo.«

Se ti li ne zdí, otrok moj, da tako tudi majhne napake, razvade, nečednosti in strasti popačijo najlepšo sliko, podobo božjo v tebi, tvojo dušo?

